

ЗАКОН за Върховния административен съд

Обн., ДВ, бр. 122 от 19.12.1997 г., изм., бр. 133 от 11.11.1998 г., доп., бр. 95 от 2.11.1999 г., изм. и доп., бр. 84 от 23.09.2003 г., в сила от 16.09.2003 г.
кн. 1/98 г., стр. 114; кн. 10/2003 г., стр. 106 т. 3, р. 1, № 50

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. Този закон урежда производството по административните дела, подсъдни на Върховния административен съд.

Чл. 2. Структурата, съставът, седалището и организацията на работата на Върховния административен съд, както и статутът на съдиите и съдебните служители, се уреждат от Закона за съдебната власт.

Чл. 3. Върховният административен съд осъществява върховен надзор за точното и еднакво прилагане на законите в административното правораздаване и се произнася по спорове за законността на актове на Министерския съвет, министрите, както и на други актове, посочени в закон.

Чл. 4. Споровете за подведомственост и споровете за подсъдност между Върховния касационен съд и Върховния административен съд се решават по реда на Закона за съдебната власт.

Глава втора

ПОДСЪДНОСТ НА ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

Чл. 5. Върховният административен съд разглежда:

1. (доп. - ДВ, бр. 95 от 1999 г.) жалби и протести срещу актове на Министерския съвет, министър-председателя, заместник министър-председателите, министри, ръководители на други ведомства, непосредствено подчинени на Министерския съвет, актове на областните управители, както и други актове, посочени в закон;

2. (изм. - ДВ, бр. 133 от 1998 г.) жалби и протести срещу решения на Висшия съдебен съвет;

3. жалби и протести срещу актове на Българската народна банка;

4. касационни жалби и протести срещу съдебни решения, постановени по обжалвани административни актове;

5. молби за отмяна на влезли в сила съдебни решения по административни дела.

Чл. 6. Нормативните и общите административни актове на общинските съвети се обжалват пред съответния окръжен съд, доколкото в специален закон не е предвидено друго.

Чл. 7. Не подлежат на разглеждане от Върховния административен съд актове, с които:

1. се упражнява законодателна инициатива;

2. се осъществява външната политика, отбраната и сигурността на страната;

3. се създават права или задължения за органи или организации, подчинени на органа, издал акта.

Глава трета

ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

Раздел I

Общи разпоредби

Чл. 8. Производството пред Върховния административен съд започва по жалба на заинтересованите лица или по протест на главния прокурор или на заместник главния прокурор при Върховния административен съд.

Чл. 9. Разпорежданията на Върховния административен съд във връзка с производството по делата са задължителни за всички учредения и длъжностни лица.

Чл. 10. (1) Когато Върховният административен съд приеме, че е налице противоречие между закона и Конституцията, той спира производството по делото и сезира Конституционния съд по реда на Закона за съдебната власт.

(2) Производството се възобновява служебно след влизане в сила на акта на Конституционния съд.

Чл. 11. По въпросите, които не са уредени в този закон, се прилагат Законът за административното производство и Гражданският процесуален кодекс.

Раздел II

Производство по дела за обжалване на административни актове

Чл. 12. Основания за отмяна на административните актове са:

1. липса на компетентност;
2. неспазване на установената форма;
3. съществени нарушения на административнопроизводствените правила;
4. противоречия с материалноправни разпоредби;
5. несъответствие с целта на закона.

Чл. 13. (1) Жалба или протест срещу нормативен акт се подават без ограничение във времето.

(2) За останалите актове срокът е 14-дневен и започва да тече: за индивидуалните - от съобщаването им, а за общите актове - от разгласяването им по предвидения в съответния закон начин.

Чл. 14. Общинските съвети и кметовете на общините могат да подават жалби за отмяна на актове на органите по чл. 5, т. 1, с които се засягат права и законни интереси на общината.

Чл. 15. (1) Жалбата или протестът срещу нормативен акт или общ административен акт не спира изпълнението му, освен ако съдът постанови друго.

(2) Жалбата или протестът срещу индивидуален административен акт спира изпълнението му, освен ако съдът постанови друго. Когато административният орган е допуснал предварително изпълнение на акта, съдът по искане на заинтересованата страна може да спре изпълнението му.

Чл. 16. (1) Жалбата или протестът се подават чрез органа, издал обжалвания акт.

(2) В 3-дневен срок от получаването на жалбата или протеста органът, издал акта, изпраща във Върховния административен съд цялата преписка, включително и обжалвания акт, и уведомява подателя за това.

(3) Когато жалбата или протестът са изпратени погрешно на друг орган, той незабавно ги препраща на органа, издал обжалвания акт. В този случай срокът не се смята за пропуснат.

Чл. 17. Жалбата или протестът трябва да бъдат написани на български език и да съдържат:

1. името, единния граждански номер и точния адрес на подателя, съответно името и длъжността на прокурора, както и номера на телефона, факса и телекса, ако има такива;
2. посочване на обжалвания акт;
3. посочване на основанията за отмяна и доказателства, които ги подкрепят;
4. подпис на подателя.

Чл. 18. Към жалбата или протеста се прилагат:

1. пълномощното, когато жалбата се подава от пълномощник;
2. писмените доказателства, с които подателят разполага;
3. препис от жалбата или протеста и от приложенията към тях за органа, издал акта, и за заинтересованите лица;
4. документи за платени държавни такси, когато се дължат такива.

Чл. 19. (1) Съдът уведомява подателя на жалбата или протеста да отстрани допуснатите нередовности в 7-дневен срок.

(2) Когато адресът на подателя не е посочен, уведомяването по ал. 1 се прави чрез поставяне на обявление на определеното за това място в съда в продължение на 7 дни.

(3) Ако подателят не отстрани нередовностите, жалбата или протестът заедно с приложенията се връщат, а ако адресът е неизвестен, се оставят в канцеларията на съда на разположение на подателя.

Чл. 20. (1) Жалбата или протестът се оставят без разглеждане:

1. когато са неподведомствени или неподсъдни на Върховния административен съд;
2. когато са подадени след срока по чл. 13, ал. 2;

3. когато подателят няма интерес от отмяната на обжалвания акт;
4. когато подателят писмено заяви, че оттегля жалбата или протеста;
5. когато са налице други основания, предвидени в закон.

(2) Председателят на Върховния административен съд, заместник-председател или съдебен състав в закрито заседание се произнасят по допускане на жалбата или протеста.

(3) Актът, с който жалбата или протестът се оставят без разглеждане, подлежи на обжалване с частна жалба, която се разглежда от петчленен състав на Върховния административен съд в закрито заседание. Определението не подлежи на обжалване.

(4) Когато актът, с който жалбата или протестът се оставят без разглеждане, бъде отменен, делото се насрочва за разглеждане в открито съдебно заседание.

Чл. 21. (1) Когато от изхода на делото са заинтересовани и други органи и лица, непосочени в жалбата или в протеста, съдът им изпраща съобщение за образуване на делото.

(2) Органите и лицата по ал. 1 могат да встъпят в производството в 14-дневен срок от получаване на съобщението.

Чл. 22. Жалбите и протестите срещу незаконосъобразността на ненормативни административни актове на министри, ръководители на други ведомства, непосредствено подчинени на Министерския съвет, на областните управители, както и срещу други актове, посочени в закон като подлежащи на обжалване само пред Върховния административен съд, се разглеждат от тричленен състав. От тричленен състав се разглеждат и образуваните дела по касационни жалби.

Чл. 23. Жалбите и протестите срещу незаконосъобразността на нормативни актове на Министерския съвет, на министри и на ръководители на ведомства, непосредствено подчинени на Министерския съвет, се разглеждат от петчленен състав. От петчленен състав се разглеждат и касационните жалби срещу решенията на тричленния състав на Върховния административен съд. Решенията на петчленния състав не подлежат на обжалване.

Чл. 24. Съдът може да постанови събиране на доказателства, които смята за необходими, и когато няма направено искане от лицата, участващи в производството. Той може да събира допълнителни данни и обяснения, имащи значение за правилното решаване на делото.

Чл. 25. Страните по делото могат да посочват нови доказателства, както и доказателства за новонастъпили факти и обстоятелства от съществено значение за делото.

Чл. 26. (1) (Предишен текст на чл. 26 - ДВ, бр. 84 от 2003 г.) Съдът се произнася с решение в едномесечен срок от разглеждането на делото.

(2) (Нова - ДВ, бр. 84 от 2003 г.) Съдът се произнася с решение в 14-дневен срок от постъпване на жалбата срещу отказа на Министерството на правосъдието да приеме молба по Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права от 1980 г. и Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечение на деца от 1980 г. Решението на съда е окончателно.

Чл. 27. (1) Когато съдът отмени нормативен акт, той не се прилага.

(2) Възникналите правни последици от отменения нормативен акт се уреждат от органа, който го е издал.

Чл. 28. По отношение на общите и индивидуалните административни актове Върховният административен съд има правомощията по чл. 42 от Закона за административното производство.

Чл. 29. Когато съдът установи, че актът е нищожен, той обявява неговата нищожност.

Чл. 30. Решенията на Върховния административен съд са задължителни за участващите по делото органи и лица. Ако обжалваният акт бъде отменен, решението е задължително за всички.

Чл. 31. Диспозитивът на решението на Върховния административен съд, с който се отменя нормативен акт, или определението, с което се спира неговото действие, се обнародват в официалния раздел на "Държавен вестник" и влизат в сила от деня на обнародването им.

Чл. 32. Решенията на Върховния административен съд подлежат на незабавно изпълнение от органите, издали или прилагащи отменения акт.

Раздел III

Касационно производство

Чл. 33. (1) Касационната жалба се подава чрез съда, чието решение се обжалва, в 14-дневен срок от датата на съобщението, че решението с мотивите е изготвено.

(2) Главният прокурор на Република България или заместник главният прокурор при Върховния административен съд могат да подават касационни протести в 6-месечен срок.

Чл. 34. Делото се разглежда в открито заседание от тричленен състав на Върховния административен съд, когато решението е постановено от окръжен съд, и от петчленен състав - когато решението е постановено от Върховния административен съд. Делата се разглеждат с участието на прокурор.

Чл. 35. Касационната жалба трябва да бъде написана на български език и да съдържа:

1. името, единния граждански номер, точния адрес на подателя, както и номера на телефона, факса и телекса, ако има такива;
2. посочване на решението, против което се подава;
3. изложение на искането;
4. кратко формулиране и обосноваване на касационните основания;
5. подпис на подателя.

Чл. 36. Към касационната жалба се прилагат:

1. пълномощно, когато се подава от пълномощник;
2. преписи от жалбата за участвалите в производството лица;
3. документи за платени държавни такси, когато се дължат такива.

Чл. 37. Касационната жалба се оставя без разглеждане:

1. когато е подадена против решение, което не подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд;
2. когато е подадена след срока по чл. 33, ал. 1;
3. когато се оттегли от подателя с писмено заявление.

Чл. 38. В касационното производство се допускат само писмени доказателства.

Чл. 39. Върховният административен съд се произнася по посочените в жалбата касационни основания.

Чл. 40. (1) Върховният административен съд оставя в сила, отменя (изцяло или частично) или изменя обжалваното решение.

(2) Когато Върховният административен съд отмени решението поради съществени нарушения на процесуални правила, той връща делото за ново разглеждане от друг състав на съответния съд. В останалите случаи делото се решава по същество.

(3) Върховният административен съд решава делото по същество и когато отмени повторно обжалвано решение.

Раздел IV

Производство за отмяна на влезли в сила решения

Чл. 41. (1) На основанията и в сроковете по чл. 231 и 232 от Гражданския процесуален кодекс лицата, участвали в производството по административни дела, могат да искат отмяна на влезлите в сила съдебни решения.

(2) Председателят на Върховния административен съд, главният прокурор на Република България или заместник главния прокурор при Върховния административен съд могат да искат отмяна на влязло в сила решение до 1 година от възникване на основанията за отмяна.

(3) Отмяна на влезли в сила решения на Върховния административен съд, постановени по повод жалба или протест срещу нормативен акт, не се допуска.

Чл. 42. (1) Молбата за отмяна се подава чрез съда, постановил решението.

(2) Молбата се разглежда в открито съдебно заседание само на посочените в нея основания от тричленен състав на Върховния административен съд, когато решението е постановено от окръжен съд, и от петчленен състав - когато е постановено от Върховния административен съд.

Чл. 43. Когато отмени решението, Върховният административен съд връща делото за ново разглеждане на надлежния съд.

Раздел V

Тълкувателни решения

Чл. 44. Общото събрание на съдиите от Върховния административен съд с участието на заместник главния прокурор при Върховния административен съд и на председателя или на член на Висшия адвокатски съвет се произнася с тълкувателни решения по противоречива или неправилна

съдебна практика по предложение на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция, на главния прокурор на Република България, на заместник главния прокурор при Върховния административен съд и на председателя на Върховния административен съд.

Чл. 45. Тълкувателните решения на Върховния административен съд са задължителни за органите на съдебната и на изпълнителната власт, както и за органите на местното самоуправление.

Раздел VI

Глоби и разноски

Чл. 46. В производството по делата Върховният административен съд може да налага глоби на основанията и по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 47. Определението за налагане на глоба може да бъде отменено от съда, ако лицето в 7-дневен срок от съобщението представи уважителни причини за неизпълнението на съответното задължение.

Чл. 48. За воденето на делата по този закон се събират държавни такси по тарифа, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция.

Чл. 49. Разноските по производството се определят по реда на Гражданския процесуален кодекс

Чл. 50. Когато обжалваният административен акт бъде отменен, държавните такси и разноските по производството, заплатени от подателя на жалбата, се възстановяват от бюджета на органа, издал отменения акт.

Глава четвърта

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 51. Длъжностно лице, което не изпълни задължение, произтичащо от решение на Върховния административен съд, се наказва с глоба в размер от 100 до 500 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 52. Длъжностно лице, което не изпълни задължение, произтичащо от определение на състав на Върховния административен съд или писмено разпореждане на председателя, на заместник-председателя, на председателя на отделение или на председателя на състав на Върховния административен съд, се наказва с глоба в размер до 250 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 53. Който не изпълни друго задължение, произтичащо от този закон, се наказва с глоба в размер до 200 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 54. (1) В случаите на нарушение по тази глава актове за установяване на извършването им не се съставят.

(2) Наказанията се налагат с определение или с разпореждане в зависимост от съдебния акт, който не е изпълнен.

(3) Преди налагането на наказание на нарушителя се дава възможност да даде писмени обяснения в 14-дневен срок от съобщаването.

(4) Наказващият орган може да събира и други доказателства, ако прецени, че това е необходимо.

Чл. 55. Определението, с което се налага наказанието, не подлежи на обжалване, но може да бъде изменено или отменено от органа, който го е издал.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Висящите дела при влизането в сила на този закон се разглеждат по реда, предвиден в него.

§ 2. Срещу съдебните решения, постановени преди влизането на този закон в сила, за които не са изтекли сроковете за подаване на молби за преглед по реда на надзора по чл. 226 от Гражданския процесуален кодекс, могат да се подават касационни жалби пред Върховния административен съд на основанията и по реда на този закон.

§ 3. В Закона за административното производство (обн., ДВ, бр. 90 от 1979 г.; изм., бр. 9 от 1983 г., бр. 26 от 1988 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 25 и 61 от 1991 г., бр. 19 от 1992 г. и бр. 65 и 70 от 1995 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 2, ал. 1 думите "населените места" се заменят с "кметства и на райони".
2. В чл. 5 накрая точката се заменя със запетая и се добавя "както и в случаите на обжалване по съдебен ред по този закон."
3. В чл. 6, ал. 4 думите "населеното място" се заменят с "кмета на кметството или на района съобразно определените им правомощия от общинския съвет".
4. В чл. 17, ал. 2 думите "народния съвет" се заменят с "общината, района".
5. В чл. 27 се правят следните изменения:
  - а) в ал. 2 текстът "населените места и кметовете на общини - пред околийския управител" се заменя с "кметства и на райони - пред кмета на общината";
  - б) алинея 3 се изменя така:

"(3) Административните актове на кметовете на общини се обжалват пред областния управител."
6. В чл. 34, т. 2 думите "по Закона за териториално и селищно устройство" се заличават.
7. В чл. 37, ал. 1 думата "седемдневен" се заменя с "четирнадесетдневен".
8. Член 44 се изменя така:

"Чл. 44. Решението на съда подлежи на касационно обжалване и на отмяна на влязло в сила решение по Закона за Върховния административен съд."
9. Член 45 се изменя така:

"Чл. 45. По въпросите, които не са уредени в този раздел, окръжният съд прилага разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс."
10. В чл. 53 думите "от 300 до 1000 лв." се заменят с "до 80 000 лв.".
11. В чл. 54 думите "от 200 до 500 лв." се заменят с "до 40 000 лв.".
12. В чл. 55 думите "до 100 лв." се заменят с "до 20 000 лв.".
13. Навсякъде в закона думите "Върховния съд" се заменят с "Върховния административен съд".

§ 4. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 59 от 1994 г.; бр. 78 от 1994 г. - Решение № 8 на Конституционния съд от 1994 г.; бр. 87 от 1994 г. - Решение № 9 на Конституционния съд от 1994 г.; бр. 93 от 1995 г. - Решение № 17 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 64 от 1996 г.; бр. 96 от 1996 г. - Решение № 19 на Конституционния съд от 1996 г.; изм., бр. 104 и 110 от 1996 г. и бр. 58 от 1997 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 93 се правят следните изменения:
  - а) алинея 1 се изменя така:

"(1) Върховният административен съд се състои от две колегии, в които има отделения.";
  - б) алинея 2 се изменя така:

"(2) Върховният административен съд има двама заместник-председатели, които заедно с председателя ръководят колегиите."
2. Член 95 се изменя така:

"Чл. 95. Върховният административен съд заседава в състав от:

  1. трима съдии - когато разглежда:
    - а) спорове по жалби срещу ненормативни административни актове на министри и срещу други административни актове, посочени в закон като подлежащи на обжалване пред Върховния административен съд;
    - б) спорове като касационна инстанция срещу решения на окръжните съдилища;
  2. петима съдии - когато разглежда:
    - а) спорове за законосъобразността на нормативни актове;
    - б) спорове като касационна инстанция срещу решения, постановени от тричленен състав на Върховния административен съд;
  3. общо събрание на съдиите - когато произнася тълкувателни решения по приложението на закона при неправилна или противоречива съдебна практика и при вземане на решение за сезиране на Конституционния съд при констатиране, че законът противоречи на Конституцията."
3. В чл. 100 се правят следните изменения:
  - а) в ал. 1 т. 4 се изменя така:

"4. предлага на пленума, съвместно със заместник-председателите, разпределението на съдиите по колегии и отделения.";
  - б) алинея 2 се изменя така:

"(2) Заместник-председателят на Върховния административен съд по реда на старшинството изпълнява функциите на председателя, когато той не е в състояние да ги изпълнява или му възложи изпълнението им."

§ 5. Изпълнението на закона се възлага на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение на
Закона за съдебната власт
(ДВ, бр. 133 от 1998 г.)

§ 81. В двумесечен срок от влизането на този закон в сила да се проведе избор за членове на Висшия съдебен съвет, за да се приведе изцяло съдебната система в съответствие с изискванията на Конституцията. Дейността на досегашния Висш съдебен съвет се прекратява след образуването на новоизбрания по реда на този закон, но не по-късно от срока по изречение първо. Новият Висш съдебен съвет се смята за образуван, след като бъдат избрани две трети от неговите членове.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за деноминация на лева
(ДВ, бр. 20 от 1999 г., доп., бр. 65 от 1999 г., в сила от 5.07.1999 г.)

§ 4. (1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 1999 г.) С влизането в сила на закона всички числа в стари левове, посочени в законите, влезли в сила преди 5 юли 1999 г., се заменят с намалени 1000 пъти числа в нови левове. Замяната на всички числа в стари левове с намалени 1000 пъти числа в нови левове се прилага и за всички закони, приети преди 5 юли 1999 г., които са влезли или ще влязат в сила след 5 юли 1999 г.

(2) Органите, приели или издали подзаконовни нормативни актове, влезли в сила преди 5 юли 1999 г. и в които има числа в левове, да направят произтичащите от този закон изменения в тях така, че измененията да се прилагат от датата на влизането в сила на закона.

§ 7. Законът влиза в сила от 5 юли 1999 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение
на Гражданския процесуален кодекс
(ДВ, бр. 84 от 2003 г.)

§ 18. Законът влиза в сила от деня на обнародването в "Държавен вестник" на Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права от 1980 г., съответно на Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечение на деца от 1980 г., с изключение на § 2, 3, 4, 5, § 8 - в частта относно чл. 423а, ал. 1, § 12, 15, 16 и 17, а § 10 влиза в сила от деня на влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ДВ, бр. 105 от 2002 г.).